

**CHARLY CLERC:
ZPRÁVA
O VÝCHODNÍCH
ČECHÁCH (1925)**

Milena LENDEROVÁ

Na počátku roku 1925 pobýval v Československu na pozvání Alliance Francaise švýcarský publicista Charly Clerc, dopisovatel listů Gazette de Lausanne a Journal des Débats. V budově Francouzského institutu ve Štěpánské ulici v Praze přednášel o švýcarské literatuře. V březnu zahájil cestu po českých a slovenských městech - navštívil Kolín, Pardubice, Hradec Králové, Jičín, Kutnou Horu, Brno, Bratislavu, Děvín a snad i další místa. Na pozvání místních odboček Alliance Francaise přednášel, zajímal se o československou specifika, navštěvoval salóny místních honorací.

Dne 11. března 1925 přednášel v pardubickém hotelu Sochor na téma "Švýcarsko v díle svých spisovatelů". Ještě téhož večera odjel do Hradce Králové, kde se zdržel dva dny. Program pobytu byl stejný jako v jiných městech - prohlídka místních pamětihodností, přijetí představiteli města. Hradec však Clerca mimořádně okouznil - k pobytu se vrátil článkem "Historické místo a moderní město", uveřejněném 20. března v Gazette de Lausanne. Líbilo se mu však i v Pardubicích, neboť se tu znovu objevil krátce před odjezdem do vlasti. Zažil zde drobnou příhodu, jež ho přivedla k napsání úvahy - snad vůbec první, v níž si kdo z nezúčastněných povšiml charakteristického vztahu mezi dvěma metropolemi východních Čech:

"Soupeřství"

V salonu X... v městě na Labi jsem vyjádřil svůj obdiv k Hradci Králové - zamlouvá se mi rychlý rozvoj města, na tři stovky domů postavených po válce, nejsou v pravém slova smyslu krásné, ale vytvářejí celek a vyjadřují myšlenku, stejně jako staré město. Vychvaloval jsem starostu pana Františka Ulricha - spravuje město již třicet let, citoval jsem energická slova doktora Baška, městského rady: "Svoboda je úkol, řada úkolů... Svobodu musíme upevnit prací". Mluvil jsem o muzeu postaveném ve futuristickém stylu - o jeho vzhledu by se dalo diskutovat, ale

nemá v sobě nic z provinčních muzeí - zaprášených komor s nesouladnými suvenýry. Z vystavených předmětů zde člověk pochopí snahu dobrat se prehistorie místa, doby slávy, ocení chytré nápady Obchodní komory. Zdůraznil jsem radost ze seznámení s tak čilým místem, když mě paní Z. náhle přerušila: "Ještě štěstí, že zde není můj manžel - je v Americe - kdyby vás slyšel, byl by smutný!"

Zapomněl jsem totiž, že v X... na Labi, rovněž prosperující, má navíc příznivější polohu na železniční trati - ale to není v tuto chvíli důležité -, člověk nemůže bezrestně chválit Hradec Králové! Co se dá dělat... Ale projev mé netaktnosti nebyl zcela bez užítku. V rychlém vzestupu této země jsem zahlédl plamínek rivality. Všude se něco děje; vyrábí se, vyvází, dělá to i ono. Ale jedno město hlídá druhé: "Předechnali nás. Oni postavili letos více než my. Co dělat, abychom nezůstali za nimi..."

Žárlivost mezi městy není rozhodně chybou výhradně českou. Také ve Švýcarsku máme svá soupeřící města, která se již dlouho vzájemně hlídají a ve vzájemných vztazích projevují věru málo náklonnosti. Ale to je rivalita tradiční, opírá se o historii a staré zřeky. Abychom pochopili její romantický základ, musíme se vrátit zpět alespoň o jedno století. Bern a Zurich, Lausanne a Ženeva... Jejich vzájemná nechuť je starší než pouhých pět šest let.*) Ale nikdy se vzájemně neskandalizovaly...

Zatímco Hradec Králové a X... na Labi - boj mezi nimi začíná, spíše prudký než krutý - jde zde o cestu k úspěchům. Rivalita je tu vitalitou, krásnou nemocí mládí, nad kterou se člověk usmívá a kterou závidí."

Sachverhaltes, denn jenes gespannte Verhältnis zwischen den beiden Städten ist ebenfalls auf tiefe Wurzeln schon im 16. Jh. zurückzuführen, ähnlich, wie es bei den zitierten schweizerischen Städten der Fall ist.

Revue Francaise de Prague,
IV, 1929, č.19, s.176-177

* * *

ZUSAMMENFASSUNG

BERICHT ÜBER OSTBÖHMEN (CHARLY CLARK 1925)

Die Autorin legt in ihrem Beitrag einen Bericht des schweizerischen Publizisten Charlie Clark vor, der als Korrespondent der Blätter "Gazette de Lausanne" und "Journal des Débats" im Jahre 1925 eine Reihe tschechoslowakischer Städte bereiste. Als objektiver Beobachter stellte er in seiner Betrachtung die damalige Rivalität zwischen zwei größten ostböhmisches Städten Pardubice und Hradec Králové dar. Er vergleicht sie mit den Verhältnissen zwischen einigen Städten in der Schweiz und im Unterschied zu seinem Land, wo er für ähnliche Rivalität historische Wurzeln findet, hält er unsere Rivalität für die Erscheinung des neuzeitlichen Konkurrenzkampfes zwischen zwei sich hastig entwickelnden Industriekomplexen. Seine Bemerkung, wenn auch durch ihren Dokumentierungswert sehr wertvoll, blieb jedoch nur auf der Oberfläche des